

7.2 Kuršių marios

1. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.

Kuršių marios susidarė maždaug prieš 5 tūkst. metų, kai susiformavo ilgas ir siauras pusiasalis – Kuršių nerija. Pusiasalis skiria Kuršių marias nuo Baltijos jūros.

Kuršių marių dubuo pradėjo formotis maždaug prieš 7000 metų. Tada Baltijos jūros lygis buvo keliais metrais aukštesnis nei dabar. Iš smarkiai ardomo Sembos pusiasalio krantų išplautą gargždą, smėlį ir molį jūros srovės plukdė šiaurės rytų kryptimi. Susiklostė povandeninis sėklius, besidriekiantis Rasytės (Rybačio) moreninio masyvo link. Nuslūgus jūros vandens lygiui, šis sėklius tapo nerija, nuo jūros atskyrusia dabartinių Kuršių marių pietinę dalį. Susidarė pusiau uždara lagūna. Nerijai plečiantis šiaurės link, lagūna didėjo ir darėsi vis uždaresnė. Kaupiantis upių sąnašoms, Kuršių marių plotas mažėjo – iš pradžių pietrytinės dalies, vėliau, Nemuno deltai slenkant į šiaurę, ir šiaurinės. Maždaug prieš 1000–1100 metų ėmė ryškėti Rusnės sala.

Šiandien Kuršių marios yra sekli ir beveik gėla lagūna, veikiama Nemuno, Minijos ir mažesnių upelių, kurie kasmet atplukdo gėlo vandens – beveik keturis kartus daugiau už pačių marių tūrį. Iš Baltijos jūros per Klaipėdos sąsiaurį į Kuršių marias įteka druskingi vandenys, todėl šiaurinėje marių dalyje nuolat maišosi druskingas Baltijos jūros ir gėlas upių vanduo. Pastaraisiais metais, atliekant valstybinį aplinkos monitoringą, pastebėta, kad į Kuršių marias vis dažniau priteka druskingų vandenų.

Marių plotas – 1584 km². Šiaurinė dalis (381,6 km²) priklauso Lietuvai, pietinė – Rusijos Federacijos Kaliningrado sričiai. Marių ilgis (nuo Klaipėdos sąsiaurio žiočių uosto vartuose iki marių pietinio kranto) yra 93,5 km, didžiausias plotis – 46,5 km. Kranto linijos ilgis yra 324 km; iš jų Lietuvai priklausančio vakarinio (Kuršių nerijos) kranto – 60,35 km, rytinio – 98,94 km.

Stiprūs vėjai, pustymas, sausi, greit įkaistantys, nederlingi dirvožemiai, druskingas vanduo, staigios ir dažnos oro permamos lemia Kuršių nerijos augalijos išskirtinumą. Kuršių nerijoje auga apie 900 augalų rūšių, iš kurių 31 įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą. Didžioji dalis Kuršių nerijos (apie 70 proc.) apaugusi mišku.

Einant per Kuršių neriją iš vakarų į rytus ir stebint augaliją, galima išskirti kelis natūralius augmenijos ruožus: paplūdimio, apsauginio kopagūbrio, palvės, kupstynės, didžiųjų kopų, pamario. Ties Juodkrante ir Nida ryški senųjų parabolinių kopų juosta, kur išlikę seniausi ir gražiausi miškai. Čia galima rasti 100–150 metų amžiaus pušų, eglių, ąžuolų. Juodkrantės apylinkėse veši reta Lietuvoje šiaurinė linėja.

Pagal Stasį Vaitekūną, Eleną Valančienę „Lietuvos geografija“, „Visuotinę lietuvių enciklopediją“

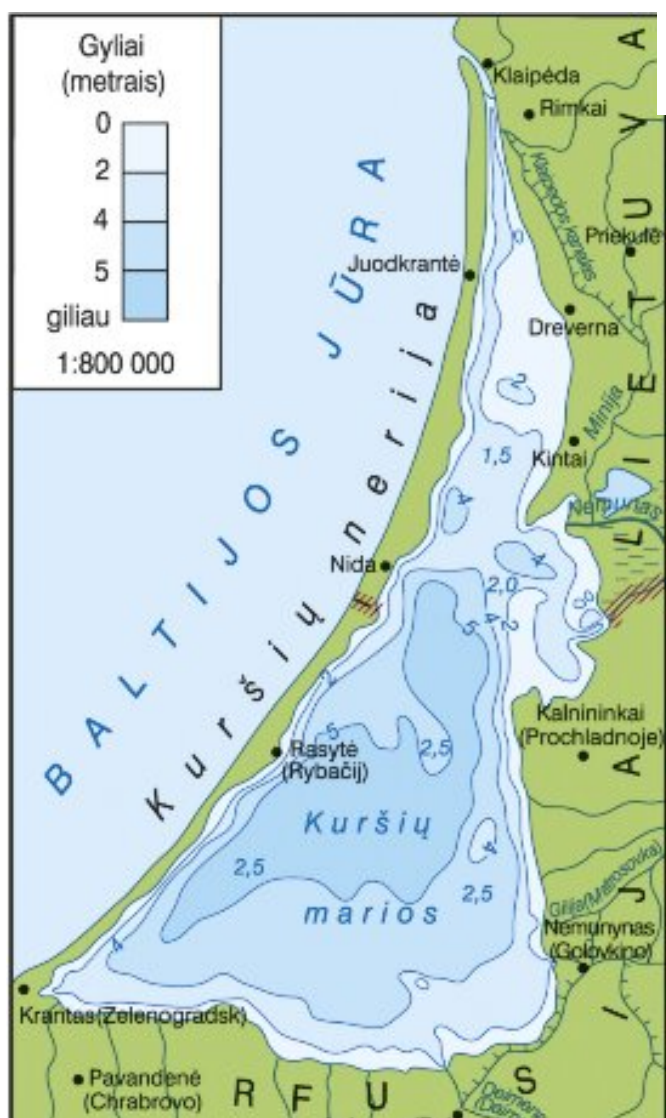
7.2 Kuršių marios

1. Kaip susiformavo Kuršių marios ir Kuršių nerija?

2. Kuo Kuršių marios skiriasi nuo Baltijos jūros?

3. Kodėl Kuršių marios yra sekus vandens telkinys?

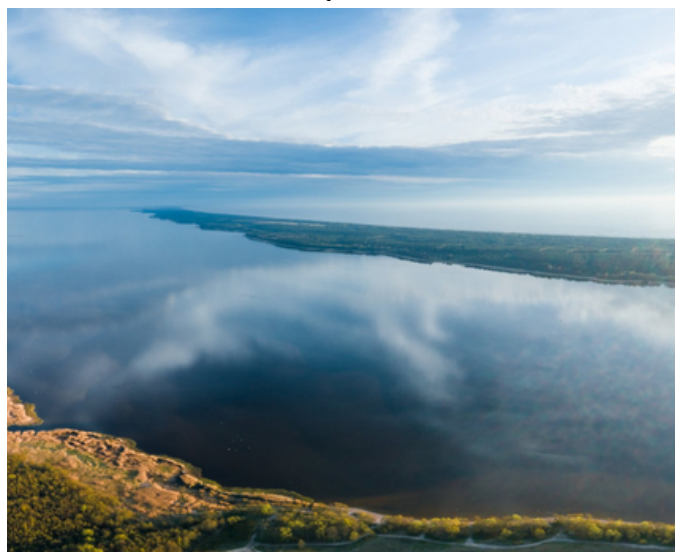

Pagal „Visuotinę lietuvių enciklopediją“

2. Remdamiesi žemėlapiu nustatykite, kur yra giliausia Kuršių marių vieta.

Kuršių marios

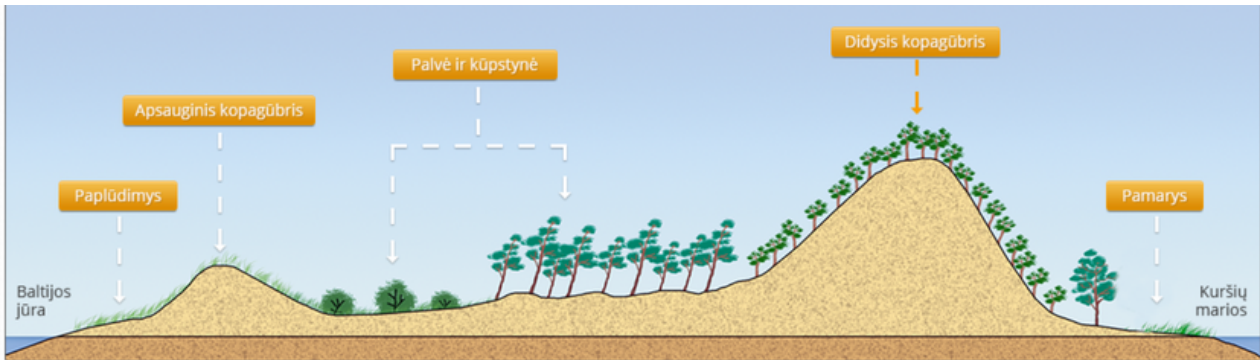
Pagal „Visuotinę lietuvių enciklopediją“

7.2 Kuršių marios

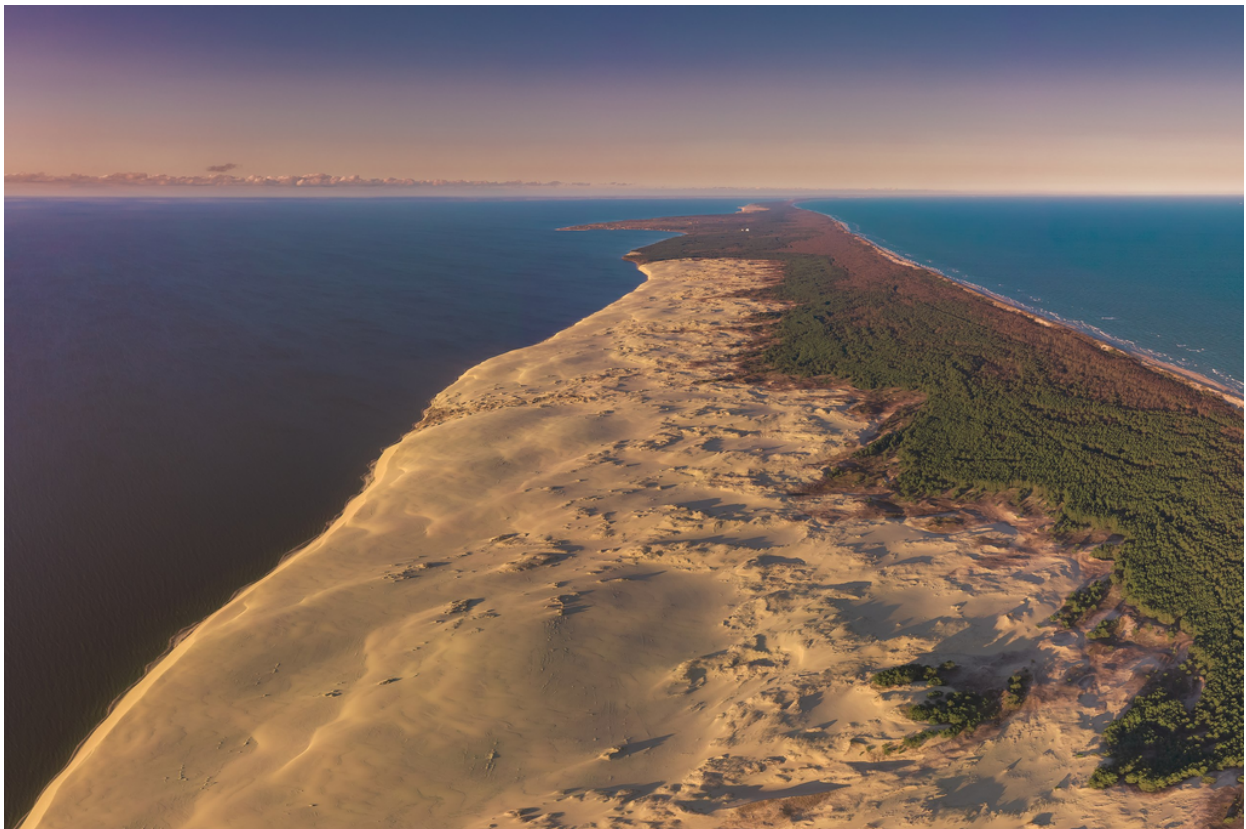
3. Žiūrėdami į paveikslus, pakeliaukite po Kuršių neriją – nuo marių link jūros. Pasakykite, kaip keičiasi augalija, įvardykite, kokios natūralios gamtinės kliūtys galėjo lemti tokius pokyčius.

Kuršių nerijos pjūvis

Pagal MKP „Geografija 9-12 klasėm“

Kuršių nerijos vaizdas

Pagal „Visuotinę lietuvių enciklopediją“